

УДК 378.796

[https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-7\(41\)-443-454](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-7(41)-443-454)

Пічурін Валерій Васильович доктор наук з фізичного виховання та спорту, кандидат психологічних наук, доцент, завідуючий кафедрою фізичного виховання, Український державний університет науки і технологій, вул. Лазаряна, 2, м. Дніпро, 49010, тел.: (056)373-15-64, <http://orcid.org/0000-0002-3893-375X>

ЗАГАЛЬНІ ЗАКОНОМІРНОСТІ ТА ІНДИВІДУАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТА ЯК ПЕРЕДУМОВА РОЗРОБКИ КОНЦЕПЦІЙ І ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ФІЗИЧНОМУ ВИХОВАННІ

Анотація. Важливою передумовою розробки концепцій, педагогічних технологій, спрямованих на формування особистості у сфері фізичного виховання є чітке уявлення стосовно основних закономірностей та індивідуальних особливостей які визначають цей процес. У даній роботі було поставлено завдання проаналізувати це питання з точки зору уявлень сучасної психології. Мета дослідження – аналіз загальних закономірностей та індивідуальних особливостей формування особистості у фізичному вихованні як передумова розробки концепцій і педагогічних технологій.

Встановлено, що до загальних закономірностей формування особистості у фізичному вихованні фахівці відносять: зв'язок між формуванням особистості і її участю в діяльності; взаємозв'язок організму і психіки людини; зв'язок фізичного виховання з потребами суспільства; зв'язок фізичного виховання із здоров'ям людини; закономірну єдність цілей, завдань, змісту, методів і форм навчально-виховної діяльності; залежність результатів навчання студентів від організації їх продуктивної, творчої діяльності (скерованої на вирішення проблемних завдань); залежність мотивації студентів щодо занять фізичними вправами від їх уподобань; систематичність; наочність; доступність; безперервність; прогресування тренувальних дій; циклічність та ін.

Встановлено, що в психології природа індивідуальних особливостей розглядається як проблема. Вважається, що індивідуальні особливості це результат численних і складних взаємодій між спадковістю індивіда і його середовищем. Вважається також, що індивідуальні особливості студента найбільш повно проявляються в динаміці набуття ним знань, умінь, навичок (швидкість, глибина, легкість, міцність засвоєння).

Спираючись на зазначені теоретичні положення як на передумову, автор статті розробив концепцію психофізичної підготовки студентів закладів вищої освіти залізничного транспорту у процесі фізичного виховання. Реалізація концепції дозволила суттєво покращити у студентів: 1) рівень фізичної підго-

товленості; 2) рівень сформованості професійно значущих рис особистості; 3) використання адаптивних і відносно адаптивних когнітивних і поведінкових копінг-стратегій; 4) рівень толерантності до невизначеності; 5) зниження високих показників особистісної тривожності; 6) рівень розвитку концентрації і стійкості уваги та вестибулярної стійкості.

Ключові слова: фізичне виховання, студенти, особистість, закономірності, індивідуальні особливості.

Pichurin Valerii Vasyliovych Doctor of Physical Education and Sports, Candidate of Psychological Sciences, Associate Professor, Head of the Department of Physical Education, Ukrainian State University of Science and Technology, St. Lazaryana, 2, Dnipro, 49010, tel.: (056) 373-15-64, <http://orcid.org/0000-0002-3893-375X>

GENERAL PATTERNS AND INDIVIDUAL FEATURES OF THE FORMATION OF THE STUDENT'S PERSONALITY AS A PREREQUISITE FOR THE DEVELOPMENT OF CONCEPTS AND PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES IN PHYSICAL EDUCATION

Abstract. An important prerequisite for the development of concepts, pedagogical technologies aimed at the formation of personality in the field of physical education is a clear idea of the main patterns and individual characteristics that determine this process. In this work, the task was set to analyze this issue from the point of view of the ideas of modern psychology. The purpose of the study is to analyze the general patterns and individual characteristics of personality formation in physical education as a prerequisite for the development of concepts and pedagogical technologies.

It has been established that the general regularities of personality formation in physical education include: the relationship between the formation of personality and its participation in activities; the relationship between the body and the human psyche; connection of physical education with the needs of society; connection of physical education with human health; natural unity of goals, objectives, content, methods and forms of educational activities; dependence of students' learning outcomes on the organization of their productive, creative activity (aimed at solving problems); dependence of students' motivation for physical exercise on their preferences; systematic; Visibility; Availability; Continuity; progression of training actions; cyclicity, etc.

It has been established that in psychology the nature of individual characteristics is considered as a problem. Individual characteristics are believed to be the result of numerous and complex interactions between an individual's heredity and his environment. It is also believed that the individual characteristics of the student are most fully manifested in the dynamics of acquiring knowledge, skills, and abilities (speed, depth, ease, strength of assimilation).

Based on these theoretical provisions as a prerequisite, the author of the article developed a concept of psychophysical training of students of higher education institutions of railway transport in the process of physical education. The implementation of the concept made it possible to significantly improve students' physical fitness: 1) the level of physical fitness; 2) the level of formation of professionally significant personality traits; 3) the use of adaptive and relatively adaptive cognitive and behavioral coping strategies; 4) the level of tolerance for uncertainty; 5) reduction of high rates of personal anxiety; 6) the level of development of concentration and stability of attention and vestibular stability.

Keywords: physical education, students, personality, patterns, individual characteristics.

Постановка проблеми. Останнім часом у сфері фізичного виховання закладів вищої освіти накопичилось багато проблем, які пов'язані, головним чином, із його організацією. Це негативно позначилось на рівні рухової активності, стані здоров'я і фізичній підготовленості студентів. Сфера фізичного виховання закладів вищої освіти потребує відповідного організаційного реагування. Водночас, вдосконалення потребує і його зміст. Так, на думку фахівців, фізичне виховання, маючи значний потенціал, недостатньо використовується для формування у студентів професійно значущих характеристик особистості. У цій сфері сьогодні явно бракує відповідних концепцій, педагогічних технологій і т. і.

Важливою передумовою розробки педагогічних концепцій, технологій, програм є чітке усвідомлення сутності навчання і виховання, основних закономірностей та індивідуальних особливостей формування особистості. У повній мірі це є важливим і для фізичного виховання студентів. Як відомо, педагогіка обґрунтовує шляхи і методи цілеспрямованого керування розвитком людини, спираючись на знання психологічних закономірностей та вікових особливостей, на знання психологічних зв'язків і залежностей, характерних для навчально-виховного процесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сьогодні проблема фізичного виховання у закладах вищої освіти продовжує зберігати свою актуальність. Про це свідчать публікації таких фахівців як А. І. Альошина [1], І. О. Асаулюк [2], М. В. Дутчак, О. В. Андрєєва, У. М. Катерина [3], В. О. Кашуба [4, 5], Т. Ю. Круцевич [6, 7], Н. В. Москаленко [8, 9], Н. Є. Пангелова [10], В. В. Приходько [11, 12, 13], Л. П. Пилипей [14, 15], С. М. Футорний [16, 17] та ін. Автори доходять висновку, що існуюча система фізичного виховання студентів малоефективна і ставлять питання про її вдосконалення. Створення ефективних концепцій і педагогічних технологій у цій сфері потребує теоретичного осмислення ряду питань, серед яких важливе місце займає питання про загальні закономірності та індивідуальні особливості формування у студентів як рухових умінь, навичок та розвитку фізичних якостей, так і

формування особистості. У даній роботі було поставлено завдання проаналізувати зазначене питання з точки зору уявлень сучасної психології.

Мета статті – проаналізувати загальні закономірності та індивідуальні особливості формування особистості студента у фізичному вихованні як передумову розробки концепцій і педагогічних технологій.

Виклад основного матеріалу. Загальні закономірності формування особистості у фізичному вихованні найбільш повно представлені у системі принципів. Під принципом зазвичай розуміють головну ідею, керівне положення, головне правило для якої-небудь діяльності. Їх формулювання пов'язане із встановленням закономірних зв'язків, які характеризують діяльність. Закономірність розглядається як об'єктивний, постійний і необхідний взаємозв'язок між предметами, явищами або процесами, що впливає з їх внутрішньої природи, сутності. В педагогіці закономірні зв'язки існують між метою, змістом, формами і методами діяльності, умовами, в яких вона протікає і т. і.

У вітчизняній теорії і методиці фізичного виховання принципи прийнято розподіляти на три групи: а) першої групи – розвитку психіки в діяльності, психофізичної єдності людини, зв'язку з професійною діяльністю, оздоровчої спрямованості; б) другої групи – комплексного підходу, свідомості й активності, наочності, доступності й індивідуалізації, мотиваційного пріоритету, систематичності; в) третьої групи – безперервності, прогресування тренувальних дій, циклічності [18, с. 47]. Принцип розвитку психіки в діяльності фіксує закономірний зв'язок між формуванням особистості і її участю в діяльності. Він орієнтує педагогів на такий підхід, при якому вона розглядається як продукт розвитку і результат діяльності людини.

Принцип психофізичної єдності людини констатує взаємозв'язок організму і психіки людини. Для фізичного виховання це означає, що вплив на організм людини, пов'язаний з використанням фізичних вправ, є водночас і впливом на її психіку.

У принципі зв'язку з професійною діяльністю зафіксовано закономірний зв'язок фізичного виховання з потребами суспільства. Він розкриває прикладну функцію фізичної культури, яка спрямована на підготовку членів суспільства до діяльності у сферах виробництва та захисту Батьківщини.

Принцип оздоровчої спрямованості також є одним із головних у сфері фізичного виховання. Він вказує на закономірний зв'язок, що існує між фізичним вихованням і здоров'ям людини. У теорії і методиці фізичного виховання загальний сенс цього принципу розкривають як вимогу оптимізувати процес фізичного виховання з метою досягнення найбільшого ефекту щодо зміцнення здоров'я. Питання ставиться так, що які б спеціальні завдання не вирішувались в процесі фізичного виховання і які б ситуації при цьому не склались, непохитною залишається установка на обов'язкове досягнення оздоровчого ефекту.

Друга група принципів відображає закономірності, характерні для навчально-виховного процесу як явища. Так, принцип комплексного підходу до процесу фізичного виховання відображає закономірну єдність цілей, завдань, змісту, методів і форм навчально-виховної діяльності. Це вказує, зокрема, на необхідність поєднання у навчальному процесі традиційних завдань фізичного виховання з формування рухових умінь та навичок, розвитку фізичних якостей із завданнями формування суспільно і професійно значущих характеристик особистості у студентів. Вимогою є такий підбір засобів, методів, форм за якого здійснюється вирішення усіх поставлених завдань.

Принцип свідомості й активності відбиває закономірну залежність результатів навчання студентів від такої організації їх навчальної діяльності для якої характерним є залучення студентів до творчої продуктивної діяльності, яка скерована на вирішення проблемних завдань. Без виконання цієї умови важко забезпечити ефективний навчальний процес.

У принципі мотиваційного пріоритету відображено закономірну залежність мотивації студентів щодо занять фізичними вправами від їх уподобань. Він орієнтує на таку організацію фізичного виховання, за якої максимально враховуються уподобання студентів щодо занять тим чи іншим видом спорту.

Фундаментальною закономірністю навчально-виховного процесу з фізичного виховання є систематичність. В педагогіці вона розглядається як послідовне, побудоване на логіці науки і зумовлене завданнями освіти та віковими особливостями вихованців розгортання змісту знань, умінь та навичок у навчальних програмах та підручниках з різних предметів. Систематичність також передбачає планомірний порядок навчання, при якому кожний етап спільної діяльності викладача і студентів ґрунтується на попередніх етапах і відкриває шлях для подальшого просування вперед.

Важливою закономірністю навчання в педагогічній науці і практиці завжди вважалась наочність. У наш час вона розглядається як спеціально організоване в ході навчальної роботи і підпорядковане її завданням застосування викладачем реальних об'єктів дійсності чи їх зображень. Наочність іноді трактують як принцип єдності конкретного і абстрактного у навчанні. Вона дає змогу якнайкраще поєднати конкретне з абстрактним, чуттєве з логічним у навчанні, допомагає розкривати зв'язок знань з життям, сприяє розвитку пізнавальних інтересів у студентів, мобілізації їх уваги і активності.

Доступність навчання – ще одна закономірність педагогічного процесу. У ній відображено залежність ефективного навчання від врахування вікових можливостей студентів, рівня їх підготовленості і загального розвитку. Це стосується як змісту, так і методів навчання. Водночас, в педагогіці слушно наголошується на тому, що доступне, не означає легке. Як зазначається, у

навчанні обов'язково повинні бути труднощі, але труднощі посильні. Вважається, що навчання не веде за собою розвиток учнів чи студентів, якщо воно не вимагає від них пізнавальної активності.

Важливі закономірні зв'язки, характерні для навчально-виховного процесу з фізичного виховання, представлено також у принципах безперервності, прогресування тренувальних дій, циклічності та ін. Вони повною мірою повинні враховуватись.

Із педагогічної практики добре відомо, що загальні закономірності, характерні для діяльності у цій сфері, не забезпечують один і той же рівень результатів навчання. Завжди є учні чи студенти які швидше і краще за інших засвоюють знання, навички, уміння. Перед педагогами постає питання про вивчення індивідуальних особливостей вихованців і їх врахування в ході навчального процесу. Від вирішення цього питання багато у чому залежать результати навчання.

Індивідуальні особливості особистості, які сприяють успішному здійсненню діяльності і визначають позитивну динаміку оволодіння необхідними для неї знаннями, уміннями і навичками прийнято називати здібностями. Вважається, що якщо певна множина індивідуальних особливостей особистості відповідає вимогам діяльності, якою вона намагається оволодіти на протязі часу, який є педагогічно обґрунтованим для її освоєння, то можна зробити висновок про наявність у неї здібностей до даної діяльності. І навпаки, у випадку коли інша людина за аналогічних рівних умов не може впоратися із вимогами, які висуває до неї діяльність, то це є підставою для припущення про відсутність у неї здібностей.

В психології природа індивідуальних особливостей, розглядається як проблема. Вважається, що індивідуальні особливості це результат численних і складних взаємодій між спадковістю індивіда і його середовищем. Вважається також, що спадковість задає дуже широкі кордони для поведінки. Водночас, у межах цих кордонів, результат розвитку залежить від зовнішнього середовища. В умовах тривалої взаємодії зовнішніх впливів зі спадковими властивостями та адаптаційними процесами у людини формується стійка функціональна психофізіологічна система. Вона і визначає індивідуальні особливості особистості, які, у свою чергу, визначають індивідуальний стиль діяльності.

До числа спадкових чинників відносять тип нервової системи. Він залежить від поєднання її головних властивостей. До їх складу відносять наступні: а) силу нервової системи по відношенню до збудження (здатність тривало витримувати інтенсивні і часті навантаження); б) силу нервової системи стосовно гальмування (здатність витримувати тривалі і часті гальмівні впливи); в) урівноваженість нервової системи по відношенню до збудження і гальмування (однаковий відгук нервової системи на збуджувальні і гальмівні впливи); г) лабільність нервової системи (швидкість виникнення і

припинення процесів збудження і гальмування). Вважається, що властивості нервової системи не визначають психологічні характеристики і форми поведінки людини, але вони утворюють підґрунтя, на якому краще формуються одні форми поведінки і гірше інші.

Виходячи із зазначеного, як відзначають психологи, для педагогічної практики важливим є не стільки завдання щодо пошуку шляхів і методів зміни індивідуальних особливостей вихованців, скільки пошук найкращих, для конкретного типу нервової системи, шляхів і методів навчання. Відзначається також важливість залучення вихованців до багатопланової і різнобічної діяльності. При цьому така діяльність повинна носити творчий характер, мати оптимальний рівень трудності для виконавців, бути відповідно вмотивованою, виконуватись в умовах позитивного емоційного настрою.

Розглядаючи питання про вплив індивідуальних особливостей студентів на результати навчання в психології схилиються до думки, що вони створюють певні можливості для набуття знань, умінь і навичок. Але на якість вирішення цього завдання суттєвий вплив здійснюють багато інших чинників, серед яких одним із найважливіших є питання про те, як будуть навчати студента. Вважається, що індивідуальні особливості студента найбільш повно проявляються в динаміці набуття ним знань, умінь, навичок (швидкість, глибина, легкість, міцність засвоєння).

В психології підкреслюється важливість для педагогічної практики мати чіткі уявлення як про те, які індивідуальні особливості особистості студента залучаються у процес діяльності як обов'язкова умова її успішності, так і про те у якій мірі студент має спроможність виконати вимоги, які висуває діяльність (у якій мірі швидше, легше і ґрунтовніше він може оволодіти знаннями, уміннями та навичками у порівнянні з іншими студентами). Водно-час, звертається увага на те, що в основі схожих досягнень при виконанні певної діяльності можуть бути досить різні індивідуальні особливості особистості. У процесі навчання важливо використовувати можливість компенсації одних характеристик іншими. Це може бути реалізованим через наполегливу працю.

Автор статті використав сучасні уявлення про загальні закономірності та індивідуальні особливості формування особистості студента як передумову при розробці концепції психофізичної підготовки студентів закладів освіти залізничного транспорту у процесі фізичного виховання [19]. Виходячи з них, особливості організації полягали у наступному. В структурі фізичного виховання організація психофізичної підготовки складалась із трьох етапів, які були умовно названі підготовчим, основним і контрольним. Завданнями підготовчого етапу були: а) підготовка викладачів до проведення психофізичної підготовки у фізичному вихованні; б) обґрунтування змісту занять з фізичного виховання зі студентами; в) формування у студентів позитивної мотивації до підвищення власного рівня психофізичної підготовленості до професійної діяльності.

Для вирішення першого завдання підготовчого етапу з викладачами кафедри фізичного виховання, які брали участь у проведенні психофізичної підготовки, до початку навчального року було проведено методичний семінар. Програма семінару передбачала вивчення десяти тем загальним обсягом у 14 годин.

Для обґрунтування змісту навчальних занять зі студентами було реалізовано план дій, який включав: 1) визначення професійно значущих (для майбутньої спеціальності студента) видів рухової активності; 2) діагностику рівня сформованості показників психофізичної підготовленості студентів до майбутньої професійної діяльності; 3) визначення пріоритетних (для конкретного студента) видів рухової активності із числа професійно значущих; 4) вибір студентом того виду рухової активності, яким він бажає займатись (із числа пріоритетних); 5) розробку викладачем плану-графіку навчальних занять з використанням усіх блоків засобів психофізичної підготовки і з врахуванням результатів діагностики психофізичної підготовленості студентів навчального відділення. Суттєвою особливістю запропонованого підходу до організації психофізичної підготовки в процесі фізичного виховання було те, що вплив професійно значущого виду спорту доповнювався (збалансовувався) використанням інших змістовних блоків. Вирішення зазначених завдань першого етапу створювало необхідне підґрунтя для отримання позитивного результату на наступному.

Другий етап (основний) полягав у реалізації авторської програми психофізичної підготовки студентів закладів вищої освіти залізничного транспорту в процесі навчальних занять з фізичного виховання. Заняття проводились на першому і другому курсі в обсязі 4 навчальних годин на тиждень. При цьому розподіл годин був наступний: а) теоретичні заняття – 18; б) заняття професійно значущим видом спорту – 146; в) виконання спеціальних фізичних вправ для розвитку професійно значущих якостей і вправ для формування навиків саморегуляції психічного стану – 44; г) навчальні змагання з професійно значущих видів спорту – 32; д) контрольні заходи – 16. Всього – 256 навчальних годин.

Третій етап – контрольний. Завданнями, які вирішувалися на цьому етапі, були: 1) оцінка рівня сформованості у студентів професійно значущих психофізичних якостей; 2) оцінка теоретичної підготовленості. Здійснювався семестровий контроль психофізичної підготовленості у першому, другому, третьому і четвертому семестрі. На цьому етапі проводилась діагностика рівня сформованості характеристик, які вдосконалювалися, корегувався, у разі необхідності, зміст роботи.

Реалізація концепції, при створенні якої сучасні уявлення про загальні закономірності та індивідуальні особливості формування особистості були передумовою, дозволила суттєво покращити у студентів: 1) рівень фізичної підготовленості; 2) рівень сформованості професійно значущих рис особистості;

3) використання адаптивних і відносно адаптивних когнітивних і поведінкових копінг-стратегій; 4) рівень толерантності до невизначеності; 5) зниження високих показників особистісної тривожності; 6) рівень розвитку концентрації і стійкості уваги та вестибулярної стійкості. Результати цього дослідження детально представлені у [19].

Висновки. Проведений аналіз дає підстави сформулювати наступні висновки:

1. Важливою передумовою при розробці концепцій, педагогічних технологій, програм, спрямованих на формування особистості студента у фізичному вихованні, є знання психологічних закономірностей, характерних для цієї діяльності, та індивідуальних особливостей студентів.

2. Загальні закономірності формування особистості студента у фізичному вихованні розглядаються фахівцями як об'єктивні, постійні і необхідні взаємозв'язки між явищами, які визначають цей процес. До їх складу відносять: зв'язок між формуванням особистості і її участю в діяльності; взаємозв'язок організму і психіки людини; єдність цілей, завдань, змісту, методів і форм навчально-виховної діяльності та ряд інших.

3. Природа індивідуальних особливостей розглядається в психології як результат численних і складних взаємодій між спадковістю індивіда і його середовищем. Вважається, що індивідуальні особливості студента найбільш повно проявляються в динаміці набуття ним знань, умінь і навичок.

4. Індивідуальні особливості студентів створюють певні можливості для набуття знань, умінь і навичок. Водночас, якість вирішення цього завдання суттєво залежить від того, у якій мірі вплив загальних закономірностей, характерних для навчального процесу, узгоджено з індивідуальними особливостями студентів.

Література:

1. Aleshina A, Kolos N. Correction of functional irregularity of students' musculoskeletal systems in the physical training process. *Physical education, sport and health culture in modern society*. 2015;4(32):52-6.
2. Асаулюк Ю. Теоретико-методичні основи професійно-прикладної фізичної підготовки студентів мистецьких спеціальностей [дисертація] Київ: НУФВіС України; 2020. 562с.
3. Дутчак М, Андрєєва О, Катерина У. Зарубіжний досвід організації фізичного виховання студентів країн, які мають високий рівень залучення населення до оздоровчої рухової активності. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2018;(3):49-58.
4. Kashuba V., Asauluk I., Dyachenko A. The formation of theoretical knowledge of students in the discipline of «Physical Education» in the process of professional and applied physical training. *Journal of Education, Health and Sport*. 2017; Vol. 7. No.5. P. 1054-65. eISSN 2391-8306. <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.2547839>
5. Kashuba V., Asauluk I., Dyachenko A. To the question of use of health fitness in the process of professional and applied physical preparation of student youth. *Journal of Education, Health and Sport*. 2017; Vol. 7. No 7. P.1366-78. eISSN 2391-8306. <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.2547968> <http://ojs.ukw.edu.pl/index.php/johs/article/view/6520>

6. Круцевич ТЮ, Подлесний ОП. Потребово-мотиваційний підхід до керування фізичним вихованням студентів. Теорія і методика фізичного виховання і спорту. 2008;(2):35-9.
7. Круцевич Т, Пангелова Н. Сучасні тенденції щодо організації фізичного виховання у вищих навчальних закладах. Спортивний вісник Придніпров'я. 2016;(3):109-14.
8. Москаленко Н, Пічурін В, Гвоздак А. Психофізична підготовка студентів інженерних спеціальностей у процесі фізичного виховання. Спортивний вісник Придніпров'я. 2018;(2):81-6.
9. Москаленко Н.В., Кошелєва О.О., Сидорчук Т.В. Фізичне виховання в закладах вищої освіти: інноваційні підходи. Дніпро, 2022. 262 с.
10. Пангелова Н, Захарченко Г. Особливості мотивів і потреб студентів у заняттях різновидами ігрових видів спорту. Спортивний вісник Придніпров'я. 2011;(2):48-50.
11. Приходько ВВ. Місія сучасних університетів у формуванні особи лідера, інтелігента та патріота своєї країни. Наук. часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Сер. 15: Фізичне виховання і спорт. 2017;(84):389-94.
12. Приходько ВВ. О вузовской дисциплине Физическое воспитание, которой всё ещё нет. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Сер. Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт: зб. наук. пр. 2011;(1):370-4.
13. Приходько ВВ. Про потребу визначення місця Фізичного виховання у реформі вітчизняної вищої школи у контексті компетентнісного підходу. Спортивний вісник Придніпров'я. 2016;(1):215-20.
14. Пилипей ЛП. Методологія професійно-прикладної фізичної підготовки студентів у вищих навчальних закладах. Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. 2012;(10):59-63.
15. Пилипей ЛП. Теоретико-методичні основи професійно-прикладної фізичної підготовки студентів вищих навчальних закладів [автореферат] Київ: Національний унів. фіз. вих. і спорту України; 2011. 40 с.
16. Футорний СМ. Теоретико-методичні основи інноваційних технологій формування здорового способу життя студентів в процесі фізичного виховання[автореферат] Київ: НУФВіС України; 2015. 44 с.
17. Футорний СМ, Кашуба ВА. Роль физического воспитания и спорта в ориентации студентов на здоровый образ жизни. Физическое воспитание студентов. 2012;(2):90-4.
18. Теорія і методика фізичного виховання (за ред. Т. Ю. Круцевич). Київ: Олімпійська література; 2008. Т. 1. 391 с.
19. Пічурін ВВ. Теоретико-методологічні основи психофізичної підготовки студентів інженерних спеціальностей в процесі фізичного виховання: монографія. Дніпро: Свідлер А.Л.; 2017, 393 с.

References:

1. Aleshina, A., Kolos, N. (2015). Correction of functional irregularity of students' musculoskeletal systems in the physical training process. Physical education, sport and health culture in modern society. 4(32):52-6.
2. Asauliuk, Ю. (2020). Teoretyko-metodychni osnovy profesiino-prykladnoi fizychnoi pidhotovky studentiv mystetskykh spetsialnostei [Theoretical and Methodological Foundations of Professional and Applied Physical Training of Students of Art Specialties] [dysertatsiia] Kyiv: NUFViS Ukrainy; 562s. (in Ukrainian).
3. Dutchak, M., Andrieieva, O., Kateryna, U. (2018). Zarubizhnyi dosvid orhanizatsii fizychnoho vykhovannia studentiv krain, yaki maiut vysokyi riven zaluchennia naseleattia do ozdorovchoi rukhovoї aktyvnosti [Foreign Experience in Organizing Physical Education of Students in Countries That Have a High Level of Involvement of the Population in Health-Improving Physical Activity]. Teoriia i metodyka fizychnoho vykhovannia i sportu. (3):49-58. (in Ukrainian).

4. Kashuba, V., Asauluk, I., Dyachenko, A. (2017). The formation of theoretical knowledge of students in the discipline of «Physical Education» in the process of professional and applied physical training. *Journal of Education, Health and Sport*. Vol. 7. No.5. P. 1054-65. eISSN 2391-8306. <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.2547839>

5. Kashuba, V., Asauluk, I., Dyachenko, A. (2017). To the question of use of health fitness in the process of professional and applied physical preparation of student youth. *Journal of Education, Health and Sport*. Vol. 7. No 7. P.1366-78. eISSN 2391-8306. <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.2547968> <http://ojs.ukw.edu.pl/index.php/johs/article/view/6520>

6. Krutsevych, T.Iu., Podlesnyi, O.P. (2008). Potrebovo-motyvatsiyni pidkhid do keruvannia fizychnym vykhovanniam studentiv [Need-Motivational Approach to Managing Students' Physical Education]. *Teoriia i metodyka fizychnoho vykhovannia i sportu*. (2):35-9. (in Ukrainian).

7. Krutsevych, T., Panhelova, N. (2016). Suchasni tendentsii shchodo orhanizatsii fizychnoho vykhovannia u vyshchych navchalnykh zakladakh [Current Trends in the Organization of Physical Education in Higher Educational Institutions]. *Sportyvnyi visnyk Prydniprov'ia*. (3):109-14. (in Ukrainian).

8. Moskalenko, N., Pichurin, V., Hvozdak, A. (2018). Psykhofizychna pidhotovka studentiv inzhenernykh spetsialnostei u protsesi fizychnoho vykhovannia [Psychophysical Training of Engineering Students in the Process of Physical Education]. *Sportyvnyi visnyk Prydniprov'ia*. (2):81-6. (in Ukrainian).

9. Moskalenko, N.V., Koshelieva, O.O., Sydorchuk, T.V. (2022). Fizyчне vykhovannia v zakladakh vyshchoi osvity: innovatsiini pidkhody [Physical Education in Higher Education Institutions: Innovative Approaches]. *Dnipro*, 262 s. (in Ukrainian).

10. Panhelova, N., Zakharchenko, H. (2011). Osoblyvosti motyviv i potreb studentiv u zaniattiakh riznovydamy ihrovykh vydiv sportu [Features of students' motives and needs in playing game sports]. *Sportyvnyi visnyk Prydniprov'ia*. (2):48-50. (in Ukrainian).

11. Prykhodko, V.V. (2017). Misiia suchasnykh universytetiv u formuvanni osoby lidera, intelihenta ta patriota svoiei krainy [The mission of modern universities is to form the personality of a leader, intellectual and patriot of their country]. *Nauk. chasopys NPU im. M. P. Drahomanova*. Ser. 15: Fizyчне vykhovannia i sport. (84):389-94. (in Ukrainian).

12. Prykhodko, V.V. (2011). O vuzovskoi dystsyplyne Fyzycheskoe vospytanye, kotoroi vsë eshchë net [About the university discipline Physical Education, which still does not exist]. *Visnyk Chernihivskoho natsionalnogo pedahohichnogo universytetu*. Ser. Pedahohichni nauky. Fizyчне vykhovannia ta sport: zb. nauk. pr. (1):370-4. (In Russian)

13. Prykhodko, V.V. (2016). Pro potrebu vyznachennia mistsia Fizychnoho vykhovannia u reformi vitchyznianoï vyshchoi shkoly u konteksti kompetentnisnogo pidkhodu [On the Need to Determine the Place of Physical Education in the Reform of the National Higher School in the Context of the Competence Approach]. *Sportyvnyi visnyk Prydniprov'ia*. (1):215-20. (in Ukrainian).

14. Pylypei, L.P. (2012). Metodolohiia profesiino-prykladnoi fizychnoi pidhotovky studentiv u vyshchych navchalnykh zakladakh [Methodology of Vocational and Applied Physical Training of Students in Higher Educational Institutions]. *Pedahohika, psykholohiia ta medyko-biolohichni problemy fizychnoho vykhovannia i sportu*. (10):59-63. (in Ukrainian).

15. Pylypei, L.P. (2011). Teoretyko-metodychni osnovy profesiino-prykladnoi fizychnoi pidhotovky studentiv vyshchych navchalnykh zakladiv [avtoreferat] Kyiv: Natsionalnyi univ. fiz. vykh. i sportu Ukrainy; 40 s. (in Ukrainian).

16. Futorny, S.M. (2015). Teoretyko-metodychni osnovy innovatsiinykh tekhnolohii formuvannia zdorovoho sposobu zhyttia studentiv v protsesi fizychnoho vykhovannia [Theoretical and Methodological Foundations of Innovative Technologies for the Formation of a Healthy Lifestyle of Students in the Process of Physical Education] [avtoreferat] Kyiv: NUFViS Ukrainy; 44 s. (in Ukrainian).

Журнал «Перспективи та інновації науки»
(Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)
№ 7(41) 2024

17. Futornyi, S.M, Kashuba, V.A. (2012). Rol fizycheskoho vospytanyia y sporta v oryentatsyy studentov na zdorovyi obraz zhyzny [The role of physical education and sports in the orientation of students to a healthy lifestyle]. *Fizycheskoe vospytanye studentov*. (2):90-4. (In Russian)

18. *Teoriia i metodyka fizychnoho vykhovannia* [Theory and Methods of Physical Education] (za red. T. Yu. Krutsevych). Kyiv: Olimpiiska literatura; 2008. T. 1. 391 s. (in Ukrainian).

19. Pichurin, V.V. (2017). *Teoretyko-metodolohichni osnovy psykhofizychnoi pidhotovky studentiv inzhenernykh spetsialnostei v protsesi fizychnoho vykhovannia: monohrafiia* [Theoretical and Methodological Foundations of Psychophysical Training of Engineering Students in the Process of Physical Education: Monograph]. Dnipro: Svidler A.L. 393 s. (in Ukrainian).